

กลวิธีการปรับบทแปลระดับคำจากการแปล
“รอยพระยุคลบาท” จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง
“In His Majesty’s Footsteps”
The Techniques of Adjustment at Lexical Level
from the Translation of “Roy Phrayukolbat”
from Thai into English as
“In His Majesty’s Footsteps”

วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์*

บทคัดย่อ

การศึกษากลวิธีการปรับบทแปลระดับคำของนุชกร สุริยสารในการแปลหนังสือสารคดีเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง “In His Majesty’s Footsteps” แปลโดยนุชกร สุริยสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลระดับคำในการแปลสารคดีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมากจึงต้องอาศัยกลวิธีการปรับบทแปลเพื่อช่วยให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วน โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารและวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยผลการศึกษาพบว่านุชกร สุริยสาร ใช้กลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำโดย 1) การใช้คำยืม 2) การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ 3) การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล

กลวิธีการปรับบทแปลทั้ง 3 รูปแบบเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หนังสือสารคดีเล่มนี้สามารถถ่ายทอดสารไปยังผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนและทำให้บทแปลมีคุณค่าในแง่ของการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่ผู้อ่านที่อยู่ต่างชาติต่างวัฒนธรรม

คำหลัก: กลวิธี, ปรับบทแปล, ระดับคำ

* อาจารย์ ภาควิชาภาษาตะวันตก; รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The study of the techniques of adjustment in the translation of the book "Roy Phrayukulbat" from Thai into English by Busakorn Suriyasarn aimed to study the techniques of adjustment at the lexical level. Accordingly, the use of techniques of adjustment was applied throughout the book in order to aid its readers to understand the whole translated text. This study was documentary and analytical research. It was found that Busakorn Suriyasarn employed three different techniques of adjustment. The first technique was the use of loanwords. The second was the use of generic words. The third was the use of cultural substitutes.

These three techniques of adjustment are parts of translation techniques that helped carry all the messages to the readers of this book, and the aforementioned techniques brought about the value to this translated book in terms of cultural transference to those readers who are from other cultures or nations.

Keywords: Techniques, Adjustment, Lexical level

ความสำคัญและที่มา

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้มนุษย์สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการแปลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ในการบอกเล่าเรื่องราวของวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ นั้นสามารถเล่าเรื่องผ่านสารได้หลายประเภทไม่ว่าจะเป็นข่าว โฆษณา จดหมายเหตุ หรือออกมาในรูปของบันเทิงคดีต่าง ๆ แต่สารประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดในสังคมได้เป็นอย่างดี คืองานเขียนประเภทสารคดี ทั้งนี้เพราะสารคดีเป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจริงและสามารถอ้างอิงได้ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2543, หน้า 7) ได้กล่าวไว้ว่าสารคดีเป็นหนังสือที่เรียบเรียงจากข้อเท็จจริง และต้องการสื่อสารข้อมูลความรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสาร และใน

ขณะเดียวกันต้องเรียบเรียงให้ผู้รับสารได้รับความเพลิดเพลินในการอ่าน ดังนั้น สารคดีจึงเป็นงานเขียนที่มีความสละสลวยในรูปภาษาและให้สาระความรู้แก่ผู้อ่าน

หนังสือสารคดีเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” เป็นเรื่องเล่าซึ่ง พล.ต.อ. วชิรฐ เดชกุญชร บันทึกรความทรงจำในพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในช่วงปี พ.ศ. 2513 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งนายตำรวจราชสำนักประจำทำหน้าที่ถวายความปลอดภัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา และพระบรมวงศานุวงศ์ด้วยเหตุที่เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับ พระราชกรณียกิจต่าง ๆ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ประกอบไปด้วยเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสังคมไทยอย่างมากทำให้ผู้แปลสารคดีต้องอาศัยกลวิธีที่หลากหลายในการถ่ายทอดเนื้อเรื่องในแต่ละช่วงแต่ละตอน ซึ่งกลวิธีที่สามารถใช้ในการถ่ายทอดคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคือกลวิธีการปรับบทแปล

กลวิธีการปรับบทแปลที่ใช้ในการแปลข้อความที่เกี่ยวข้องกับสังคมและ วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีภาษาทั้งสองมีความแตกต่างกันมาก โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลให้ได้มากที่สุด การศึกษากลวิธีการปรับ บทแปลระดับคำในการแปลเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” จึงเป็นการเสนอแนวทางในการ แปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้อีกวิธีหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำที่ผู้แปล ใช้ในการแปลหนังสือ “รอยพระยุคลบาท” จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง “In His Majesty's Footsteps” โดยบุษกร สุริยสาร

ประโยชน์ในการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงกลวิธีในการปรับบทแปลระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏ เฉพาะในวัฒนธรรมไทยของ บุษกร สุริยสาร ในการแปลเรื่อง “In His Majesty's Footsteps” จากต้นฉบับเรื่อง “รอยพระยุคลบาท”

2. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแปลที่ต้องอาศัยการใช้กลวิธีการปรับบทแปลระดับคำเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยไปใช้ในการแปล
3. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการสอนการแปลต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากหนังสือต้นฉบับเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” และฉบับแปลเรื่อง “In His Majesty’s Footsteps” ของ บุษกร สุริยสาร (Busakorn Suriyasarn) โดยใช้ทฤษฎีอ้างอิงของนักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศ คือ Beekman และ Callow (1974), Nida (2001), Barnwell (1980), เชาวน์ จันทระเชตต์ (2528), สัจฉวี สายบัว (2540), สุพรรณณี ปิ่นมณี (2552) และวรรณถ วิมลเฉลา (2535) เป็นต้น และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะกลวิธีการปรับบทแปลระดับคำที่ได้จากหนังสือต้นฉบับเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” และฉบับแปลเรื่อง “In His Majesty’s Footsteps” ของ บุษกร สุริยสาร (Busakorn Suriyasarn) ศึกษาและตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมอีกครั้ง และนำข้อมูลมาแยกออกเป็นกลวิธีการปรับบทแปลระดับคำประเภทต่าง ๆ

นิยามศัพท์

1. การแปล หมายถึง การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยรักษาความหมายให้เท่าเทียมกัน
2. การปรับบทแปล หมายถึง กลวิธีการแปลรูปแบบหนึ่งที่มีการปรับแต่งโดยการเพิ่มความ ลดความ ตัดความ หรือเปลี่ยนแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของบทแปลเพื่อให้บทแปลสามารถสื่อสารความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ โดยมีวิธีการปรับแต่งหลากหลายรูปแบบ (สัจฉวี สายบัว, 2540, หน้า 63)
3. คำยืม หมายถึง คำที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับ คือ ภาษาไทยและได้นำเข้ามาในภาษาแปล คือ ภาษาอังกฤษโดยเป็นคำใหม่โดยสิ้นเชิงและเป็นคำที่ไม่มีความหมายสำหรับผู้ใช้ภาษาอังกฤษผู้แปลใช้การยืมคำภาษาไทยมาใช้ในบทแปลฉบับภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการถ่ายเสียงภาษาไทยเป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษตามที่ T’sou

(1975 อ้างถึงใน แพรวพويم บุญยะผลึก, 2547, หน้า 8) กล่าวไว้ว่าการยืมภาษาสามารถทำได้ในรูปแบบของคำยืมทับศัพท์ (Loanwords) ซึ่งคือการรับเอาศัพท์จากภาษาหนึ่งมาใช้ในภาษาหนึ่ง โดยอาจมีการดัดแปลงเสียงหรือกลมกลืนเสียงสอดคล้องกับที่ สุพรรณิ ปิ่นมณี (2552, หน้า 314) ได้ยกตัวอย่างการถ่ายทอดคำว่า “วันสงกรานต์” ใช้คำยืมว่า “Songkran Day”

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การแปล คือ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมประเภทหนึ่งโดยเป็นการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งดังที่ Nida (1964 อ้างถึงใน สัจฉวี สายบัว, 2540, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายของการแปลไว้ว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย และการถ่ายทอดรูปแบบของการเสนอความหมายของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การแปลนั้นไม่ใช่เรื่องของการเสนอความหมายเท่านั้น แต่รวมไปถึงรูปแบบของการเสนอความหมาย ซึ่งหมายถึงการใช้เสียง คำ ส่วนขยาย หรือประโยคและข้อความที่ประกอบด้วยประโยคหลาย ๆ ประโยค กลวิธีหนึ่งในการแปลที่สามารถช่วยให้กระบวนการสื่อสารด้วยการแปลสามารถถ่ายทอดความหมายไปยังผู้รับสารได้คือ การปรับบทแปล ซึ่งเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือบทแปลเพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจสารที่แปลมาได้ตรงตามต้นฉบับ

วรนาถ วิมลเจลา (2535, หน้า 234) เสนอว่า ในการปรับบทแปลนั้นผู้แปลต้องปรับเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสื่อสาร และต้องปรับโดยคำนึงถึงความถูกต้องตรงตามต้นฉบับเป็นหลัก ผู้แปลไม่ควรปรับบทแปลตามความพึงพอใจของตนเอง และในการปรับบทแปลนั้นผู้แปลต้องมีความรู้ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลเป็นอย่างดี

เชวง จันทรเขตต์ (2528, หน้า 167-171) เสนอว่า การปรับบทแปลนั้นควรเป็นการปรับเพื่อให้บทแปลง่ายต่อความเข้าใจ หรือเป็นการปรับเพื่อช่วยให้เกิดการสัมผัสর্থผลในการสื่อสาร โดยผู้รับสารจากฉบับแปลต้องเกิดผลตอบสนองเช่นเดียวกับผู้รับสารต้นฉบับ ทั้งนี้การปรับบทแปลต้องเป็นการปรับอย่างมีขอบเขต

นอกจากนี้เขวง จันทรเขตต์ ยังได้เสนอวิธีการปรับบทแปลไว้ดังนี้ 1) เติมคำประเภทต่าง ๆ แทรกเข้าไปในคำแปลเพื่อช่วยในการอธิบาย 2) เติมคำบอกลักษณะในคำที่ไม่มีในภาษาฉบับแปล 3) เติมคำอธิบายโดยใช้วงเล็บ 4) เติมคำอธิบายในรูปของเชิงอรรถ 5) เติมคำเพื่อให้เหมาะกับมิติทางภาษา เช่น การเติม “ทรง” เพื่อแสดงว่าเป็นราชาศัพท์ 6) ปรับแต่งโดยการตัดคำ คือ ตัดคำที่ไม่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้รับสาร

สัญญาวิ สายบัว (2540, หน้า 63-69) กล่าวว่า ในการปรับบทแปลนั้น ผู้แปลสามารถปรับรูปแบบในการแปลได้ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความหมายได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับที่สุด โดยเสนอว่าการปรับบทแปลระดับคำสามารถปรับได้โดยวิธีการเติมคำอธิบายแทรกลงในเนื้อหาหรือการใส่คำอธิบายลงไปในรูปของเชิงอรรถหรือหมายเหตุ

นอกจากแนวคิดในการปรับบทแปลแล้ว ยังมีแนวคิดในการแปลสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของผู้รับสาร ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแปลงานเขียนประเภทสารคดีที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยได้ เนื่องจากคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ โดย Barnwell (1980, p. 82) ได้เสนอความคิดว่า ในการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของผู้รับสารนั้น สามารถทำได้โดยใช้ข้อความหรือส่วนขยายอธิบาย ซึ่งข้อความหรือส่วนขยายจะมุ่งเน้นที่หน้าที่หรือลักษณะส่วนใดส่วนหนึ่งของแนวคิดของคำศัพท์ในภาษาต้นฉบับ การใช้คำยืมก็นับเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ในการแปลคำที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้รับสารได้ แต่ควรสร้างบริบทเพื่อช่วยในการอธิบายคำศัพท์ และวิธีสุดท้าย คือ การใช้ศัพท์หรือแนวคิดที่มีอยู่ในวัฒนธรรมผู้รับสารในการแปล ผู้แปลควรเลือกประเด็นที่สารต้นฉบับต้องการนำเสนอแล้วจึงพิจารณาถ่ายทอดสารนั้น ๆ ออกไป

Beekman และ Callow (1974, pp. 194-199) ได้เสนอว่าการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาแปลสามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วตามด้วยคำอธิบายประกอบ วิธีการนี้ผู้แปลต้องพิจารณาบริบทของเรื่องเพื่อพิจารณาการเลือกใช้ภาษาแปล ผู้แปลอาจใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นหลัก แล้วจึงใช้คำอื่น ๆ มาช่วยขยายความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสารได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจแบ่งเป็นลักษณะต่าง ๆ

คือการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ขยายความด้วยการบอกลักษณะรูปพรรณสัณฐาน การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ขยายความด้วยการบอกทั้งรูปร่างลักษณะและหน้าที่ การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ขยายความโดยการเปรียบเทียบ

2. คำยืมมีวิธีใช้ 2 แบบ คือการใช้คำยืมจากภาษาอื่นที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของภาษาฉบับแปลแล้วเป็นที่เข้าใจกันว่าไม่จำเป็นต้องใช้คำอธิบายประกอบแต่อย่างใด และอีกรูปแบบคือการใช้คำยืมที่ไม่เป็นที่รู้จักของผู้ที่มีได้เรียนรู้ภาษาที่มาจากคำยืมนั้น ๆ ผู้แปลต้องสร้างบริบทให้ผู้อ่านได้รับรู้ความหมายของสารโดยมีวิธีการดังนี้ การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และคำขยายความบอกลักษณะ และวิธีสุดท้าย คือการใช้คำยืมที่ใช้ประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และคำขยายความบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์

3. การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล จะใช้ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำมาแทนที่ได้เหมาะสม ผู้แปลอาจแปลโดยใช้สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลที่มีลักษณะหรือหน้าที่คล้ายคลึงกัน

จากแนวคิดของนักทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการแปลเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลหรือสาร รวมทั้งแนวคิดของคนที่อยู่ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม โดยในการถ่ายทอดสารให้ได้ครบถ้วนตรงตามต้นฉบับจำเป็นต้องมีการปรับบทแปล ซึ่งเป็นวิธีการปรับแต่งข้อความที่แปลออกมา ไม่ใช่เป็นการแก้ไขข้อความต้นฉบับเพื่อให้แปลได้ง่ายขึ้น แต่เป็นกลวิธีการแปลรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมาย โดยอาจปรับบทแปลในรูปแบบของการเพิ่มความลงในบทแปล หรือการตัดความ โดยการปรับบทแปลต้องเป็นการกระทำเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้นและเป็นการปรับเพื่อให้การสื่อสารเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำของบุษกร สุริยสาร ในการแปลสารคดีเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง

“In His Majesty’s Footsteps” พบว่า ผู้แปลเลือกใช้กระบวนการปรับบทแปล เพื่อให้สำนวนฉบับแปลมีความกระชับและสามารถสื่อความออกมาเป็นภาษาอังกฤษได้ตรงตามต้นฉบับโดยผู้แปลใช้กลวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้คำยืมและเพิ่มส่วนขยายเพื่ออธิบายความ

การใช้คำยืมและเพิ่มส่วนขยายเพื่ออธิบายความเป็นกลวิธีการเพิ่มความลงในบทแปลเพื่อสร้างความหมายให้ผู้รับสาร ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบการใช้ได้ดังต่อไปนี้

1.1 การใช้คำยืมร่วมกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ

การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้เพื่อสื่อความหมายในการแปล เนื่องจากสารคดีเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยจึงมีคำหลายคำที่ไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงในภาษาอังกฤษได้ ทำให้ผู้แปลต้องใช้กลวิธีการใช้คำยืม จากนั้นจึงเพิ่มคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ลงไปในบทแปลเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ภาษาต้นฉบับ: ขณะที่ช่างกำลังเข้าไปยืนบนแท่น เจ้าพนักงานอภิรัฐมนตรี (คืออภิรัฐมนตรีเป็นฉัตรเครื่องสูง ใช้ในกระบวนแห่ของหลวงหรืออภิศรีวงศ์ระดับเกียรติยศ) เชิญพระภรรยาไปผูกกับเสาประธานโรงช้างด้านทิศเหนือ (พล.ต.อ. วชิษฐ เดชกุญชร, 254, หน้า 341)

ภาษาฉบับแปล: As the elephant ascended the platform, Aphiroom officers-aphiroom are royal parasols used in royal processions-took five-tiered parasols and tied them to the main column of the northern side of the elephant’s hall. (Suriyasarn, 2001, p. 193)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า **อภิรัฐมนตรี** โดยใช้คำว่า Aphiroom เนื่องจากคำดังกล่าวเป็นชื่อตำแหน่งจึงต้องใช้การใช้คำยืม เพราะเป็นตำแหน่งที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น โดยผู้แปลได้เพิ่มคำว่า officers ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002, p. 982) ให้ความหมายว่า someone with a position of authority in an organization ซึ่งหมายถึงเจ้าพนักงาน ลงไปในบทแปลเพื่อเป็นการจำแนกประเภทคำศัพท์ให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าคำศัพท์นี้หมายถึง

บุคคลประเภทใด

ใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ช่วยสร้างความหมายให้กับคำยืมนั้น ๆ ผู้รับสารจึงสามารถทราบได้ว่า สิ่งที่ถูกกล่าวถึงจัดอยู่ในสิ่งของหมวดหมู่หรือประเภทใด จึงกล่าวได้ว่า บทแปลที่มีคำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ สามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามที่ สุพรรณดี ปิ่นมณี (2552, หน้า 314) ได้กล่าวไว้ว่า คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ที่ใช้ร่วมกับคำยืมช่วยทำหน้าที่สร้างความหมายให้คำยืมนั้น ๆ

1.2 การใช้คำยืมร่วมกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และ ส่วนขยายบอกลักษณะ

การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และ ส่วนขยายบอกลักษณะ เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการช่วยอธิบายคำ หรือ ข้อความที่ปรากฏในภาษาต้นฉบับแต่ไม่ปรากฏในภาษาฉบับแปล โดยผู้แปลได้ใช้ คำยืมและขยายความด้วยคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นการสร้างความหมาย หลักให้บทแปล จากนั้นผู้แปลจึงเพิ่มความชัดเจนหรือสร้างความชี้เฉพาะของคำด้วยการเพิ่มส่วนขยายบอกลักษณะลงไปภาษาในฉบับแปล เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาของบทแปลให้ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งในการแปลครั้งนี้สามารถยกตัวอย่างการใช้กลวิธีการใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และส่วนขยายบอก ลักษณะได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 2

ภาษาต้นฉบับ: ท่านอาจารย์สิมท่านแสดงธรรมเรื่องความตาย เรื่องที่เราพูดกันมาระหว่างทางนั้นแหละ ท่านสอนให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ให้รู้ว่าความตายอาจมาถึงตอนที่ไหน และเมื่อใดก็ได้ ท่านบอกด้วยว่าให้หมั่นภาวนา เสมอ ๆ ว่า “มรณัง เน ภวิสตี” (พล.ต.อ. วชิษฐ เดชกุญชร, 2549, หน้า 121)

ภาษาฉบับแปล: The abbot gave a very brief sermon on death: one should live without recklessness because one never knew when and where death would come. We should remind ourselves of the uncertainty of death by quietly saying a Pali prayer: ‘Moranang ne bhavisati.’ (Suriyasarn, 2001, p. 62)

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลใช้การใช้คำยืมข้อความที่เป็นภาษาบาลี โดยแปลคำว่า “มรณัง เน ภวิสติ” ว่า ‘Moranang ne bhavisati.’ ผู้แปลใช้การใช้คำยืมโดยมีการเพิ่มความว่า a Pali prayer โดยคำว่า prayer ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002, p. 1105) ได้ให้ความหมายว่า the words that someone says when they are speaking to God. เป็นคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และทำหน้าที่ขยายความของคำยืมที่ผู้แปลใช้ จากนั้นจึงเพิ่มคำขยายเพื่อบอกลักษณะลงไปเพื่อขยายคำว่า prayer เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่าข้อความดังกล่าวเป็นการใช้คำยืมจากภาษาบาลีและทำให้ความหมายของคำยืมชัดเจนขึ้น

การใช้คำยืมประกอบกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และส่วนขยายบอกลักษณะทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารสามารถเข้าใจคำยืมที่ปรากฏอยู่ในบทแปลได้มากขึ้น เพราะกลุ่มคำที่ผู้แปลได้เพิ่มเติมเข้ามาในบทแปลทำหน้าที่อธิบายหรือบรรยายลักษณะของสิ่งก่อสร้าง อาหาร ผู้คน หรือพิธีกรรมที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทย

1.3 การใช้คำยืมร่วมกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และส่วนขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์

การใช้คำยืมประกอบกับคำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และส่วนขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เป็นการขยายความคำยืมที่ปรากฏอยู่ในบทแปล เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาของเรื่องได้ดียิ่งขึ้น โดยเป็นการอธิบายความเพิ่มเติมจากเนื้อหาต้นฉบับที่เป็นการบอกว่าวัตถุประสงค์ หรือสิ่งนั้น ๆ มีหน้าที่เช่นไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

ภาษาต้นฉบับ: ขณะที่เสด็จไปถึงนั้นทางวัดกำลังสร้าง (หรือบูรณะ) โบสถ์อยู่ (พล.ต.อ. วชิรรัฐ เดชกฤษกร, 2549, หน้า 85)

ภาษาฉบับแปล: During our visit, the bot-a building in which Buddhist ceremonies are performed-was under construction. (Suriyasam, 2001, p. 44)

จากตัวอย่างพบว่า ผู้แปลเลือกใช้วิธีการใช้คำยืมในการแปลคำว่า โบสถ์ ทั้งนี้เพราะคำว่า “โบสถ์” เป็นสถานที่ที่ไม่มีในวัฒนธรรมอื่น การแปลโดยการใช้คำยืมทำให้ผู้แปลรักษาอรรถรสและวัฒนธรรมไทยที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องได้ อีกทั้ง

ผู้แปลได้ใช้วิธีการใช้คำยืมพร้อมกับการเพิ่มคำอธิบายความ “a building” ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002, p. 177) ได้ให้ความหมายว่า a structure made of strong material such as stone or wood that has a roof and walls for example a house ซึ่งเป็นการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และผู้แปลยังได้เพิ่มวลี in which Buddhist ceremonies are performed” ลงไปเพื่อทำหน้าที่บอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ที่สร้างไว้ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประกอบพิธีทางพุทธศาสนา

การใช้คำยืมประกอบกับการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และส่วนขยายบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ช่วยทำหน้าที่ในการสร้างความหมายให้คำยืม โดยผู้แปลเพิ่มกลุ่มคำเข้าไปในบทแปลเพื่อช่วยอธิบายว่าสิ่งของที่กำลังกล่าวถึงนั้นมีไว้เพื่อจุดประสงค์ใด

1.4 การใช้คำยืมร่วมกับการเพิ่มคำแปล

การใช้คำยืมและการใช้วงเล็บเพื่อเพิ่มคำแปล เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย โดยผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมจากนั้นจึงใช้เครื่องหมายวงเล็บเพื่อเพิ่มคำแปลของคำยืมนั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้อ่านที่อยู่ต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าใจความหมายของคำยืม อีกทั้งยังช่วยให้บทแปลมีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เชนง จันทรเขตต์ (2528, หน้า 167-170) ที่ว่าวิธีการหนึ่งของการปรับบทแปลที่ช่วยให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้มากขึ้น คือการเติมคำอธิบายลงในวงเล็บเพื่อเพิ่มความให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาของเรื่องได้มากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

ภาษาต้นฉบับ: พระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปรารภว่า ถ้าหากไขน้ำออกจากพรุมาเจาะได้จะมีที่ให้ประชาชนได้ใช้ทำมาหากินอีกประมาณแสนไร่ (พล.ต.อ. วลีษฐ เดชกุญชร, 2549, หน้า 207)

ภาษาฉบับแปล: The king said that if the water in the pru had been drained, the area for agricultural use would increase by about 100,000 rai (about 395 acres). (Suriyasarn, 2001, p. 111)

จากตัวอย่างข้างต้นมีการใช้คำยืมในเรื่องมาตราวัดของไทย คือการวัดพื้นที่ด้วยหน่วย “ไร่” ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลหน่วยวัดพื้นที่

ของไทย ทำให้บทแปลมีลักษณะของความเป็นไทยแทรกอยู่ แต่ทั้งนี้ผู้แปลได้เพิ่มข้อความลงในวงเล็บ เพื่อให้ข้อมูลกับผู้อ่านเพิ่มเติมในการคำนวณเมื่อเทียบเคียงหน่วยวัด “ไร่” ของไทยเป็นสากลเป็นหน่วย “acres” โดยในบทแปล ผู้แปลคำว่า “ไร่” ว่า rai และเพิ่มข้อความในวงเล็บเทียบเคียงกับหน่วยวัด acres ว่า about 395 acres

การใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืมแล้วใช้วงเล็บเพื่อเพิ่มความลงในบทแปล โดยข้อความในวงเล็บเป็นการให้ความหมายหรือคำจำกัดความของคำยืม เป็นการใช้กลวิธีการแปลที่ทำให้บทแปลสามารถถ่ายทอดความหมายได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Newmark (1988, pp. 91-92) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า ในการแปลข้อความหรือคำที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ผู้แปลสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมในบทแปลได้โดยใช้เครื่องหมายวงเล็บ

1.5 การใช้คำยืมโดด

การใช้คำยืมโดดหรือการแปลโดยใช้วิธีการทับศัพท์เพียงอย่างเดียว ผู้แปลถ่ายทอดตัวอักษรจากต้นฉบับและถ่ายเสียงคำจากต้นฉบับมาสู่บทแปล โดยไม่มีการเพิ่มคำหรือเพิ่มส่วนขยายใด ๆ จากการศึกษาค้นคว้าการใช้คำยืมโดด โดยวิธีการทับศัพท์เมื่อมีการให้ความหมายอยู่ในเนื้อเรื่อง กล่าวคือ ในต้นฉบับมีการอธิบายความหรือให้ความหมายของคำที่ต้องการใช้คำยืมในบทแปล ดังนั้นผู้แปลเพียงแต่แปลโดยใช้กลวิธีการถ่ายเสียงแบบตรงตามต้นฉบับก็ทำให้คำยืมนั้น ๆ สามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้

ตัวอย่างที่ 5

ภาษาต้นฉบับ: เขียดแลวนั้นที่จริงไม่ใช่เขียด หากเป็นกบภูเขาชนิดหนึ่ง ซึ่งผมได้พบและรู้จักเป็นครั้งแรกที่แม่ฮ่องสอน (พล.ต.อ. วชิรฐธู เดชกฤษกร, 2549, หน้า 102)

ภาษาฉบับแปล: Khiadlaew was a type of mountain frog, which I had first been introduced to in Mae Hong Son many years before. (Suriyasam, 2001, p. 53)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าผู้แปลมีการใช้คำยืมคำว่า “เขียดแลว” โดยเขียนทับศัพท์ว่า Khiadlaew ทั้งนี้เพราะ “เขียดแลว” เป็นสัตว์ที่ไม่มีในวัฒนธรรมอื่น นอกจากวัฒนธรรมไทยเท่านั้น การเลือกวิธีการใช้คำยืม ทำให้ผู้แปลสามารถรักษาความเที่ยงตรงของสารต้นฉบับไว้ได้ และในต้นฉบับเองได้มีการให้

คำอธิบายไว้เช่นกันว่า “ที่จริงไม่ใช่เขียด หากเป็นกบภูเขาชนิดหนึ่ง” โดยผู้แปลได้แปลข้อความดังกล่าวว่า a type of mountain frog ดังนั้นผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่า “เขียดแล้ว” คือกบภูเขาชนิดหนึ่งตามที่ต้นฉบับได้เขียนไว้

จากการศึกษาพบว่า การใช้คำยืมโดดหรือการใช้คำยืมโดยทับศัพท์ตรงเป็นกลวิธีการแปลที่เกิดขึ้นเมื่อเนื้อหาในต้นฉบับมีบริบทเพียงพอในการที่ผู้อ่านจะรับรู้หรือเข้าใจสารที่อยู่ในคำยืมนั้น ๆ กล่าวคือเนื้อหาในต้นฉบับอาจมีการให้ความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ อยู่แล้ว ผู้แปลจึงไม่ต้องเพิ่มเติมข้อความใด ๆ เพื่อสร้างบริบทให้ผู้อ่าน ทำให้บทแปลมีความกระชับสอดคล้องกับที่พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ (2550, หน้า 99) อธิบายว่า ผู้แปลสามารถใช้คำยืมโดด ซึ่งคือการยืมคำโดยที่ไม่มีส่วนขยายในบทแปลได้เมื่อแน่ใจว่าผู้อ่านเข้าใจคำยืมนั้นได้จากบริบทของเนื้อเรื่อง

การใช้คำยืมในการแปลเป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถหาคำเทียบเคียงในภาษาฉบับแปลได้ ผู้แปลจึงใช้คำยืมแบบคำทับศัพท์ร่วมกับส่วนขยายรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามบริบทของเนื้อเรื่อง โดยส่วนขยายทำหน้าที่ช่วยสร้างความหมายให้คำยืม ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุพรรณิ ปิ่นมณี (2552, หน้า 317) กล่าวว่าในการแปลนั้นผู้แปลต้องพิจารณาบริบทว่าควรใช้คำยืมลักษณะใด และควรขยายความแบบใดเพื่อให้บทแปลสามารถสื่อสารได้ตรงตามต้นฉบับและตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการ

จากการศึกษาการปรับบทแปลด้วยการใช้คำยืม พบว่าการใช้คำยืมเป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่ช่วยในการสื่อสารความหมายจากต้นฉบับไปสู่ผู้รับสาร โดยผู้แปลใช้คำยืมประเภทคำทับศัพท์ร่วมกับการเพิ่มส่วนขยายความเพื่อบอกหน้าที่ บอกลักษณะพื้นฐาน หรือการเพิ่มความโดยใช้เครื่องหมายวงเล็บและให้คำจำกัดความหรือคำแปลไว้ในวงเล็บ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คำยืมซึ่งเป็นของใหม่สำหรับผู้อ่านสามารถสื่อความหมายได้

2. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ

การแปลนับเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นผู้แปลมักประสบกับการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลอยู่เสมอ เนื่องจากแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเป็นเอกลักษณ์และมีความแตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อผู้แปลต้องเผชิญหน้ากับการแปลคำที่สื่อถึงสิ่งที่ไม่ปรากฏอยู่ในภาษาแปล ผู้แปลต้องรู้จักวิเคราะห์สาร

และพยายามหาคำที่สามารถเทียบเคียงกันได้ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะ

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วขยายความด้วยการบอกลักษณะเป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำหรือสิ่งที่ไม่อยู่ในวัฒนธรรมของภาษาแปล โดยผู้แปลใช้คำที่บอกประเภทของสิ่งนั้น ๆ แล้วเพิ่มการขยายความให้เห็นลักษณะหรืออุปสรรณสัณฐานของสิ่งที่กำลังกล่าวถึง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

ภาษาต้นฉบับ: และกราบในท่าที่ผมรู้ว่าถูกต้อง คือไม่แบ่มือแบบเบญจางคประดิษฐ์อันเป็นท่ากราบพระโดยเฉพาะ (พล.ต.อ. วชิรชู้ เดชกฤษกร, 2549, หน้า 17)

ภาษาฉบับแปล: Fortunately I knew the appropriate prostration, which was not to open the palms to touch the ground and before moving them up slowly over the head. The palm-opening prostration is reserved for Lord Buddha only. (Suriyasarn, 2001, p. 4)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการแปลคำ เบญจางคประดิษฐ์ว่า palm-opening prostration ซึ่งหมายถึงการแสดงเคารพ ซึ่งเป็นการแปลโดยใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เพื่ออธิบายคำว่า “เบญจางคประดิษฐ์” อันเป็นคำที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น โดยผู้แปลใช้คำจำแนกความหมายอย่างกว้าง ๆ ว่า prostration ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002, p. 1133) ได้ให้ความหมายของคำกริยา prostrate ว่า lying flat on the ground with your face downwards as a sign of respect or worships และเพิ่มการขยายความด้วยการบอกลักษณะสัณฐานและหน้าที่ โดยใช้สนวนขยาย palm-opening ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถรับทราบสารได้เท่าเทียมกับต้นฉบับแม้ว่าจะเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมก็ตาม

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วขยายด้วยการบอกลักษณะเป็นกลวิธีการแปลที่ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจบทแปลว่า กล่าวถึงสิ่งของหรือวัตถุต่าง ๆ ที่ไม่มีในวัฒนธรรมของผู้รับสารได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลเลือก

ใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นคำหลักแล้วจึงใช้ส่วนขยายหรือข้อความช่วยขยายความให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจคำศัพท์ที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพรรณิ ปันมณี (2552, หน้า 302) ที่ให้ใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ทำหน้าที่เป็นฐานความหมาย แล้วจึงใช้ส่วนขยายอื่น ๆ ขยายความเพื่อให้เกิดแปลมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำหรือสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล โดยผู้แปลใช้คำอ้างอิงที่ให้ความหมายเพียงพอสำหรับการบอกประเภทของสิ่งของที่กำลังกล่าวถึง แล้วจึงเพิ่มคำหรือส่วนขยายเพื่อทำหน้าที่ในการขยายความเพื่อแสดงหน้าที่และวัตถุประสงค์ของคำนั้น ๆ โดยสามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8

ภาษาต้นฉบับ: คือในวันอาทิตย์ที่ 4 ธันวาคม ตอนบ่าย เวลาประมาณ 16.40 นาฬิกา ที่วัดพระแก้ว มีพระราชพิธีเบิกพระเนตรฉลองพระพุทธรูป (พล.ต.อ. วชิษฐ เดชกุญชร, 2549, หน้า 367)

ภาษาฉบับแปล: On Sunday, 4 December at 4.40 p.m., on the premises of the Emerald Buddha Temple, a ceremony was conducted to unveil a special Buddha image. (Suriyasarn, 2001, p. 211)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า ผู้แปลใช้วิธีการแปลคำ พระราชพิธีเบิกพระเนตร พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539, หน้า 487) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เบิกพระเนตร” ก. เปิดตา, เป็นคำที่ใช้สำหรับพิธีฝังหรือเขียนพระเนตรพระพุทธรูป ซึ่งเป็นพิธีการที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทยอันมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปศาสนาว่า a ceremony ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002, p. 219) ได้ให้ความหมายว่า a formal public event with special traditions, actions, or words ซึ่งเป็นวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และใช้กลุ่มคำอธิบายความว่า to unveil a special Buddha image เพื่อบอกหน้าที่ว่าเป็นพิธีกรรมเพื่อเบิกเนตรพระพุทธรูป ทำให้ผู้รับสารจากบทแปลสามารถรับทราบข้อมูลเนื้อหาได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

การใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วขยายความด้วยการบอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เพื่อช่วยขยายความเข้าใจให้ผู้รับสาร ในกรณีที่มีการกล่าวถึงคำต่าง ๆ ที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทย ดังที่ Baker (1992, p. 28) ได้กล่าวไว้ว่าการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นกลวิธีการแปลที่ใช้เมื่อไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงกันได้ โดยผู้แปลใช้คำที่ให้ความหมายกว้างกว่า ซึ่งสามารถอ้างอิงถึงความหมายของคำได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นคำนามหลักก่อน แล้วจึงเพิ่มส่วนขยายหรือส่วนขยายลงไปในบทแปลเพื่อขยายความให้ผู้รับสารสามารถรับสารและเข้าใจเนื้อหาได้ตรงตามต้นฉบับ

3. การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล

วิธีการแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของผู้แปลสามารถทำได้โดยใช้วิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในภาษาฉบับแปล ซึ่งหมายถึงการที่ผู้แปลใช้สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของตนที่มีลักษณะหรือหน้าที่ที่คล้ายคลึงกันมาแทนที่คำในภาษาต้นฉบับ แต่ควรใช้เฉพาะในกรณีที่ไม่มีการกล่าวเน้นเรื่องลักษณะของสิ่งนั้นหรือของสิ่งนั้นไม่ใช่ประเด็นสำคัญของตัวบท ซึ่งสามารถยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

ภาษาต้นฉบับ: ทรงพระกรุณาพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่ราษฎรเหล่านั้น อาทิ ผ้าห่ม มุ้ง ผ้าขาวม้า ผ้านุ่ง เสื้อยืด เครื่องแบบนักเรียน ข้าวสาร เกลือ เมล็ดพันธุ์ผัก และของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์และสภาการศึกษา (พล.ต.อ. วชิรสุข เดชบุญชรร, 2549, หน้า 104)

ภาษาฉบับแปล: Basic necessities were distributed, from blankets, mosquito nets, T-shirts, men's and women's sarongs and school uniforms to rice grains, salt, vegetable seeds, and other basic assistance packages from the Rajprachanukraow Foundation and the Sai Jai Thai Foundation. (Suriyasarn, 2001, pp. 54-55)

จากตัวอย่างพบว่า มีการใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษคือการใช้คำว่า sarongs ซึ่ง Macmillan English Dictionary (2002, p. 1257) ได้ให้ความหมายว่า a long wide piece of cloth that is tied around the waist to make a skirt or at the shoulder to make a dress. It is

worn by men and women in Malaysia and some other countries โดยผู้แปลได้ใช้แทนที่คำว่า “ผ้าขาวม้า” ที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539, หน้า 558) ได้ให้ความหมายว่า ผ้าที่ใช้ผลัดอาบน้ำหรือเคียนพุงเป็นต้น และใช้แทนคำว่า “ผ้านุ่ง” ที่หมายถึง ผ้าสำหรับนุ่งชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เวลานุ่งม้วนให้เป็นชายกระเบนหรือหางกระเบนแล้วเอาลอดหว่างขาไปเห็บไว้ที่ขอบผ้าระดับบันเอวข้างหลังตอนที่เรียกว่ากระเบนเห็บ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำว่า “ผ้าขาวม้า ผ้านุ่ง” เป็นผ้าชนิดหนึ่งที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมของไทย ผู้แปลจึงแปลด้วยการใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรมโดยใช้คำว่า “Sarongs” แทนผ้าขาวม้าโดยที่คำ Sarongs สามารถสื่อสารข้อความไปสู่ผู้รับสารได้ เนื่องจากมีลักษณะที่คล้ายคลึงและทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับ “ผ้าขาวม้า และผ้านุ่ง”

การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลทำให้บทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้ เนื่องจากผู้แปลเลือกสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของผู้อ่านในการถ่ายทอดความหมาย

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลระดับคำ พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการปรับบทแปลที่หลากหลาย โดยขึ้นอยู่กับบริบทของเนื้อหาในแต่ละช่วงแต่ละตอน ซึ่งพบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมหลายลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะทางความหมายของคำแต่ละคำ ในการใช้กลวิธีการใช้คำยืมร่วมกับส่วนขยายต่าง ๆ ช่วยให้บทแปลมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพราะคำศัพท์และเนื้อหาที่พบในต้นฉบับมักเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่เพียงในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น อาทิ คำที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา หรือคำที่เกี่ยวข้องกับวังและวัด เช่น ยกช่อฟ้า และเจ้าพนักงานอภิรม เป็นต้น จึงทำให้นักแปลเล่มนี้มีคุณค่าในการทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลทางวัฒนธรรมไปสู่ผู้รับสารที่อยู่ต่างวัฒนธรรม หรืออยู่ต่างสังคมกับผู้ส่งสาร ในขณะเดียวกันกลวิธีการใช้คำยืมในบางกรณีผู้แปลไม่ได้มีส่วนขยายความลงไปในบทแปล เพราะในดับทหรือเนื้อหาของเรื่องได้ให้คำอธิบายความหมายของคำยืมนั้น ๆ อยู่แล้ว อาทิคำว่า “เขียดแลว” เป็นต้น ผู้แปลจึงทำหน้าที่แปลตรงตามต้นฉบับที่ได้มีการให้คำอธิบายไว้แล้ว

การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ เป็นการแปลโดยใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่มีความหมายเฉพาะกว่า เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการสื่อสารเนื้อหาไปสู่ผู้รับสารโดยเน้นให้ผู้รับสารเข้าใจลักษณะรูปพรรณหรือหน้าที่ของสิ่งที่กำลังกล่าวถึงในเนื้อหา ผู้แปลสามารถใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและสื่อความได้ตรงตามต้นฉบับ โดยในการใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ แต่ละครึ่งผู้แปลได้เลือกสนวนขยายเพื่อบอกลักษณะและบอกหน้าที่ร่วมลงไปในบทแปล ทำให้บทแปลมีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้บทแปลสามารถถ่ายทอดสารและถ่ายทอดลักษณะทางวัฒนธรรมและสังคมไปได้พร้อม ๆ กัน

การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลเป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ในการสื่อสารถึงสิ่งที่ไม่ใช่ในวัฒนธรรมของภาษาแปล โดยเลือกใช้คำที่มีอยู่ในวัฒนธรรมภาษาแปลเพื่ออธิบายความ ซึ่งเป็นกลวิธีการปรับบทแปลที่สามารถช่วยให้บทแปลสามารถสื่อสารได้ตรงตามต้นฉบับเพราะผู้แปลได้เลือกคำแทนที่ทางวัฒนธรรมได้ตรงตามบริบท เช่นการใช้คำว่า Sarong แทนผ้าขาวม้า โดยผ้าทั้งสองชนิดมีลักษณะและหน้าที่การใช้งานที่คล้ายคลึงกันมาก

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการแปลที่บุษกร สุริยสาร ใช้ในการปรับบทแปลระดับคำจากการแปลสารคดีเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” เป็นภาษาอังกฤษในชื่อ “In His Majesty's Footsteps” สอดคล้องกับแนวคิดของ Beekman & Callow (1974, pp. 191-209) ที่กล่าวถึงเรื่องของการถ่ายทอดบทแปลให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่ปรากฏในภาษาแปลว่าผู้แปลต้องหาวิธีการต่าง ๆ มาช่วยในการสื่อสาร อาทิ การใช้คำจำแนกประเภท การใช้คำยืม และการใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการแปล

ในการปรับบทแปลระดับคำนั้น ผู้แปลย่อมไม่สามารถยึดกลวิธีการปรับแบบใดแบบหนึ่งได้ แต่ต้องเป็นการใช้ร่วมกันหลากหลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของความหมายของคำแต่ละคำและขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมคำนั้น ๆ หรือสถานการณ์นั้น ๆ เป็นสำคัญ การทำความเข้าใจเนื้อหาของต้นฉบับได้อย่างถ่องแท้ย่อมจะให้ผู้แปลสามารถผลิตงานแปลที่สมบูรณ์ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับประโยคจากการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของการแปลหนังสือสารคดีเรื่องอื่น ๆ เนื่องจากลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของสารคดีแต่ละเรื่องย่อมมีความแตกต่างกัน การศึกษาการแปลสารคดีเรื่องอื่น ๆ อาจทำให้ทราบวิธีการใช้กลวิธีการปรับบทแปลที่แตกต่างหลากหลาย

2. ควรมีการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในระดับคำของการแปลสารคดีจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษของนักแปลท่านอื่น ๆ เนื่องจากนักแปลแต่ละท่านอาจมีรูปแบบเฉพาะตนในการแปลหนังสือ ดังนั้นการศึกษาหนังสือแปลของนักแปลที่แตกต่างออกไปย่อมทำให้สามารถทราบลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะในการแปลของนักแปลท่านนั้น ๆ

3. ควรมีการศึกษากลวิธีการปรับบทในระดับคำแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเพื่อศึกษาความแตกต่างของกลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ขอบเขตการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลระดับคำเป็นการวิจัยที่นำเสนอกลวิธีการปรับบทแปลเพียงระดับเดียวเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีกลวิธีการปรับบทแปลในระดับโครงสร้าง หรือการปรับบทแปลระดับประโยค ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในการแปลนั้นผู้แปลต้องพิจารณาถึงบริบททั้งทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการแปล เนื่องจากบริบททางภาษาและวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้แปลสามารถพิจารณาว่าจะใช้กลวิธีการแปลแบบใด และจะปรับบทแปลในลักษณะใด เพื่อให้งานแปลสามารถสื่อสารไปสู่ผู้รับสารได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด เพราะการแปลนั้นไม่ใช่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดความหมายแต่เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ ไปสู่ผู้รับสารด้วย ผู้แปลจึงจำเป็นต้องเลือกสรรคำและรูปแบบที่ใช้ในการถ่ายทอดงานวิจัยครั้งนี้คงเป็นแนวทางให้ผู้สนใจงานแปลนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ในการแปลหรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานแปลต่อไป

บรรณานุกรม

- เชวง จันทรเขตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พัชรี โกศาสมฤทธิ. (2550). การแปลคำยืม: ชนิดและปัจจัยทางภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์สังคม. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 29(พิเศษ), 92-119.
- แพรวาโพยม บุญยะผลึก. (2547). *คำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทยปัจจุบัน*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2543). *สารคดี Non-fiction*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วชิษฐ เดชกุญชร, พล.ต.อ. (2549). *รอยพระยุคลบาท*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วรรณ วิมลเฉลา. (2535). *คู่มือสอนแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญาวิ สายบัว. (2540). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2552). *การแปลขั้นสูง (Advanced translation)* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anonymous. (1991). *Longman Dictionary of Contemporary English*. Essex: Clays Ltd.
- _____. (2002). *Macmillan English Dictionary: for Advanced Learners*. Oxford: Macmillan.
- Baker, M. (1992). *In Other Words: A Course Book on Translation*. London: Routledge.
- Barnwell, K. (1980). *Introduction to Semantics and Translation* (2nd ed.). Horsleys Green: Summer Institute of Linguistics.

- Beekman, J., & Callowm, J. (1974). *Translating the Word of God*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
- Dejkunjorn, V. (2001). *In his Majesty's Footsteps: A Personal Memoir*, (Suriyasarn Busakorn, Trans.) Bangkok: Asia Document Bureau.
- Newmark, P. (1981). *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon.
- _____. (1998). *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall Europe.
- Nida, E.A. (2001). *Contexts in Translating*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Nida, E.A., & Taber, C.R. (1974). *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: the Bible Society.

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์